

Tác động của kiểm soát giá đến lạm phát: Phân tích từ góc độ lý thuyết

LÊ HỒ AN CHÂU

Trường Đại học Ngân hàng TP.HCM

Nhận bài: 29/03/2016 - Duyệt đăng: 23/09/2016

Tóm tắt

Bài viết này nghiên cứu tác động của kiểm soát giá đến lạm phát dựa trên cơ sở lý thuyết và bằng chứng thực nghiệm từ thực tiễn áp dụng ở các quốc gia. Kết quả nghiên cứu đã chỉ ra rằng kiểm soát giá chỉ có tác động ngắn hạn và duy nhất thông qua lạm phát kỳ vọng, ổn định tâm lý của người dân trong một số giai đoạn cụ thể như khủng hoảng, chiến tranh. Trong dài hạn, kiểm soát giá gây bất cân đối cung cầu, hạn chế việc phân bổ hiệu quả các nguồn lực, gây méo mó hệ thống giá cả, khuyến khích sự phát triển của thị trường chợ đen, hạn chế đầu tư và cải thiện chất lượng sản phẩm... dẫn đến lạm phát còn nghiêm trọng hơn trong tương lai.

Từ khóa: Kiểm soát giá, giá sàn, giá trần, cung – cầu hàng hóa, lạm phát

Abstract

This paper analyses the effect of price controls on inflation from the theoretical framework, empirical survey and practical experience in many countries. We find the positive short-term effect of price controls via expectation channels, stabilizing market sentiment and calming down panic buying during the the period of economic crisis and wartime. In the long-run, price controls may produce supply and demand imbalance, distort the allocation of resources, encourage black markets, prevent investment and product quality improvement, which consequently result in highly inflationary pressure.

Keywords: Price controls, floor price, ceiling price, supply and demand, inflation.

1. Giới thiệu

Chính sách kiểm soát giá đã tồn tại từ rất lâu đời trong lịch sử, và đặc biệt được sử dụng phổ biến tại các quốc gia phát triển giai đoạn sau chiến tranh thế giới và những thập niên 1960, 1970 như là một biện pháp để giảm áp lực của lạm phát và ổn định kinh tế - xã hội. Rất nhiều nghiên cứu cũng đã được thực hiện về tác động của kiểm soát giá đến nền kinh tế vĩ mô nói chung và lạm phát nói riêng, nhưng nhìn chung kết quả nghiên cứu vẫn không thống nhất và gây rất nhiều tranh cãi. Galbraith (1952) phát triển lý thuyết kiểm soát giá, qua đó

lập luận rằng kiểm soát giá và tiền lương là giải pháp hiệu quả cho vấn đề lạm phát. Ngược lại, theo Hildebrand (1952), kiểm soát giá không thể ngăn chặn lạm phát mà chỉ che giấu lạm phát và ngăn cản sự phát triển của xã hội tự do. Trong cuộc khảo sát từ các nhà kinh tế học vào năm 1992, chỉ có 8.4% đồng ý với quan điểm rằng: “kiểm soát giá và tiền lương là chính sách hiệu quả trong kiểm soát lạm phát”, trong khi đó 73.9% không đồng ý với quan điểm trên (Alston & ctg, 1992).

Tại các quốc gia chuyển đổi như VN, mặc dù nền kinh tế phát

triển theo định hướng của thị trường, quản lý và kiểm soát giá là một bộ phận không thể thiếu trong chính sách điều tiết vĩ mô của Nhà nước. Xây dựng những yếu tố của cơ chế thị trường và điều tiết giá cả có ý nghĩa đặc biệt nhằm mục tiêu ổn định môi trường kinh tế xã hội. VN đã trải qua giai đoạn lạm phát phi mã kéo dài trong những năm đầu của quá trình đổi mới và cải cách kinh tế vào những năm 1980. Những năm 2000, việc kiểm soát lạm phát được tốt hơn và sự ổn định chung của môi trường kinh tế trong nước cũng như thế giới đã giúp cho VN đạt được mức lạm